

HRVATSKA RENESANSA U HRVATSKOJ

Ljerka Dulibić

Hrvatska renesansa

Galerija Klovićevi dvori, Zagreb

26.8.-21.11.2004.

Nakon prezentacije u Francuskom nacionalnom muzeju renesanse u dvorcu Ecoeu kraj Pariza, hrvatska inačica izložbe *La Renaissance en Croatie* postavljena je u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu, unaprijed noseći epitet jednog od najznačajnijih kulturnih događaja ove godine u Hrvatskoj.

Nastala kao zajednički projekt hrvatskih i francuskih istaknutih stručnjaka i značajnih institucija, čime je ostvarena jedinstvena prigoda sagledavanja djela iz Hrvatske uz ona koja se čuvaju u francuskim zbirkama, ova je izložba inicijalno bila usmjerena prema francuskoj publici, istovremeno pretpostavljajući i postav u Zagrebu. To je podrazumijevalo ne samo

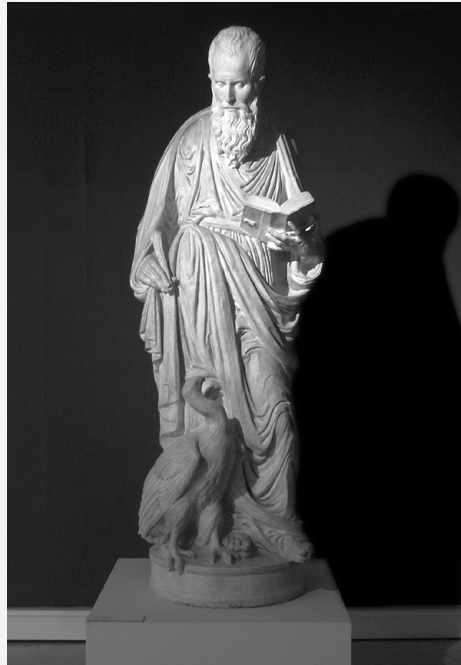
visoke ciljeve i odgovarajuće prezentacijske kriterije, već i vrlo širok raspon parametara kojima je trebalo udovoljiti. Uz temeljni zadatak predstavljanja francuskoj stručnoj javnosti i široj publici nepoznatih umjetničkih djela, nadovezala se osnovna ideja isticanja rane pojave renesansne umjetnosti na hrvatskoj obali. Time, kako je navedeno u katalogu, autori izložbe naglašavaju onodobnu „europelizaciju Hrvatske“, što je očito u skladu s recentnim težnjama suvremene hrvatske društvene zbilje.

Strogim izborom djela izrazito renesansnih oblikovnih značajki, koja stvaraju željenu sliku „europske Hrvatske“ te su dostojna udovoljiti

visokim prohtjevima istančanog ukusa francuske publike, osigurani su preduvjeti za visok estetski dojam izložbe u cjelini. Odabrana su djela visokog stupnja čistoće stila, koja svjedoče o brzom prihvatu prvenstveno talijanskih upliva. Istodobno nastala djela drugačijih oblikovnih značajki time su ovom prigodom svjesno zanemarena. Problematiziranje složenosti ukupnih zbivanja unutar regionalne umjetničke produkcije 15. i 16. stoljeća ostaje izazov za neke buduće projekte. Ova činjenica ipak ne proturječi legitimnosti odabrane koncepcije, čiju ćemo provedbu pobliže razmotriti analizom zagrebačkoga postava.

Budući da je zagrebačka inačica izložbe nastala nakon francuske, priređivači su u postavu vjerojatno bili primorani na neke prostorne i oblikovne kompromise koji su neizbježni kada se izložbeni materijal, primarno zamišljen za jedan prostor, postavlja u drugom. Izložba je zauzela prizemlje Galerije Klovićevi dvori, koje se sastoji od nekoliko izložbenih dvorana i jednoga hodnika. Skulpture, slike, crteži i ostala umjetnička djela raspoređeni su u izložbene dvorane i njihov raspored u osnovi odražava temeljnu koncepciju izložbe i poštuje značajke pojedinog djela. U prostoru hodnika postavljeno je dvadesetak panoa, na kojima se kombinacijom teksta i ilustracija predstavlja povijesni kontekst, donose osnovni podaci o umjetnicima i naručiteljima, glazbi i književnosti. Iako tako banalno muzeografsko pomagalo kao što je didaktički pano teško može biti idealno rješenje, u ovakvoj koncepciji ti segmenti i na taj način mogu biti relativno zadovoljavajuće prezentirani. Međutim, sasvim je jednako predstavljena i arhitektura. Takav tretman ne samo da nije dostatan za adekvatnu prezentaciju pojedinih arhitektonskih spomenika, već i proturječi proklamiranoj koncepciji izložbe. Arhitektonski poduhvati priobalne Hrvatske u 15. i 16. stoljeću velikih su umjetničkih dosega i od odlučujuće su važnosti za prihvata renesansnih tendencija u svim umjetničkim granama, počevši od skulpture, koja je organski povezana s arhitekturom. Iako pojedine skulpture, koje su dio značajnih arhitektonskih cjeli-

na, kao što su to one iz kapele Trogirске katedrale, pokazuju toliko visok stupanj likovne vrsnoće i samosvojnosti da sasvim uvjerljivo funkcioniraju i samostalno izložene, morao se iznaći način dostojnije prezentacije izvornih arhitektonskih cjelina. Primjerenije bi rješenje bila, primjerice, interaktivna prezentacija na nekoliko monitora, projekcija dijapozitiva ili filmskih zapisa, ili predstavljanje putem maketa. Ovako su dosezi arhitekture ostali gotovo neprezentni. Na velikom broju formatom, opremom i grafičkim dizajnom identičnih panoa nižu se podaci predstavljeni podjednakim omjerom teksta, fotografija i nacрта. Postavljeni su u hodnik, kojemu nije promijenjen karakter pristupnog pomoćnog prostora. Sve to rezultira zamorom pro-

N. Firentinac, Sv. Ivan Krstitelj, katedrala, Trogir, 1482.g., snimio: J. Kliska

matrača, od kojih će rijetko tko uistinu i proučiti pojedine panoje. Stoga se panoi automatski percipiraju kao sekundarna pomagala, koja se u obilasku izložbe lako zanemaruju. Tome doprinosi i drugačiji tretman izložaka u izložbenim dvoranama, gdje je ugodaj sasvim drugačiji, ponajviše zahvaljujući rasvjeti.

S obzirom na likovne značajke odabranih djela, insistiranje na izrazito usmjerenoj rasvjeti izložaka nije najsretnije rješenje. Kvaliteta izloženih djela primjerenije bi mogla doći do izražaja u ravnomjernoj difuznoj rasvjeti. Iako ovakva dramatična rasvjeta uvodi dinamiku i razbija moguću monotoniju prezentacije, pa shodno tome na taj način osvijetljeni izlošci djeluju atraktivnije široj publici, ogromne sjene iza velikih skulptura ili jaki kontrasti svjetla i sjene uokolo Duknovičeva *Putta grbonoše* gotovo su u suprotnosti s oblikovnim značajkama tih djela. Obojane plohe pojedinih zidova u prostornim cjelinama pojedinih izložbenih dvorana u većem su suglasju s izloščima. Nekolicina slika manjih formata postavljena na tako tretiranu plohu zida ostavlja u osnovi dobar dojam koji je ponekad - posebice u prezentaciji crteža - narušen nepotrebnim multipliciranjem podloga: pojedini crtež opremljen je svijetlim paspartuom i uokviren tamnijim okvirom, a zatim obješen na pravokutnu podlogu svijetle boje, koja je pak postavljena na tamno obojanom zidu. Navedeni detalji postava ne narušavaju u značajnijoj mjeri snažan cjelokupni dojam, prvenstveno zahvaljujući vrlo visokoj

razini umjetničke vrsnoće svih odabranih djela.

Katalog odražava u izložbi prepoznatu prigodu sinteznog promišljanja renesansne umjetnosti na hrvatskim prostorima. Za domaću sredinu u ovome trenutku to je objektivno od veće važnosti negoli sama izložba. Okupljeni tim istaknutih stručnjaka toga područja obuhvatio je u opsežnim tekstovima i neke segmente onodobne produkcije koji nisu predstavljani izložbom. Tako je značajna vrijednost ove izložbe i to što je bila povodom za katalog koji će egzistirati kao sintezni pregled samostalne vrijednosti.

Iako se u osnovi radi o dvije inačice iste izložbe, u hrvatskoj varijanti promijenjen je naziv iz francuskog *Renaissance en Croatie* (Renesansa u Hrvatskoj) u *Hrvatska renesansa*. Ova promjena zbunjuje utoliko više prisjetimo li se riječi jednoga od suautora izložbe, Alaina Erlandea Brandenburga, izrečenih povodom postavljanja izložbe u Francuskoj (*Vjesnik, 10., 11. i 12. travnja 2004., str. 27*): „(...) renesansa je europski pokret. Pogrešno je govoriti, iako se to udomaćilo, talijanska ili francuska renesansa. To je renesansa u Italiji, u Francuskoj pa i Hrvatskoj.“